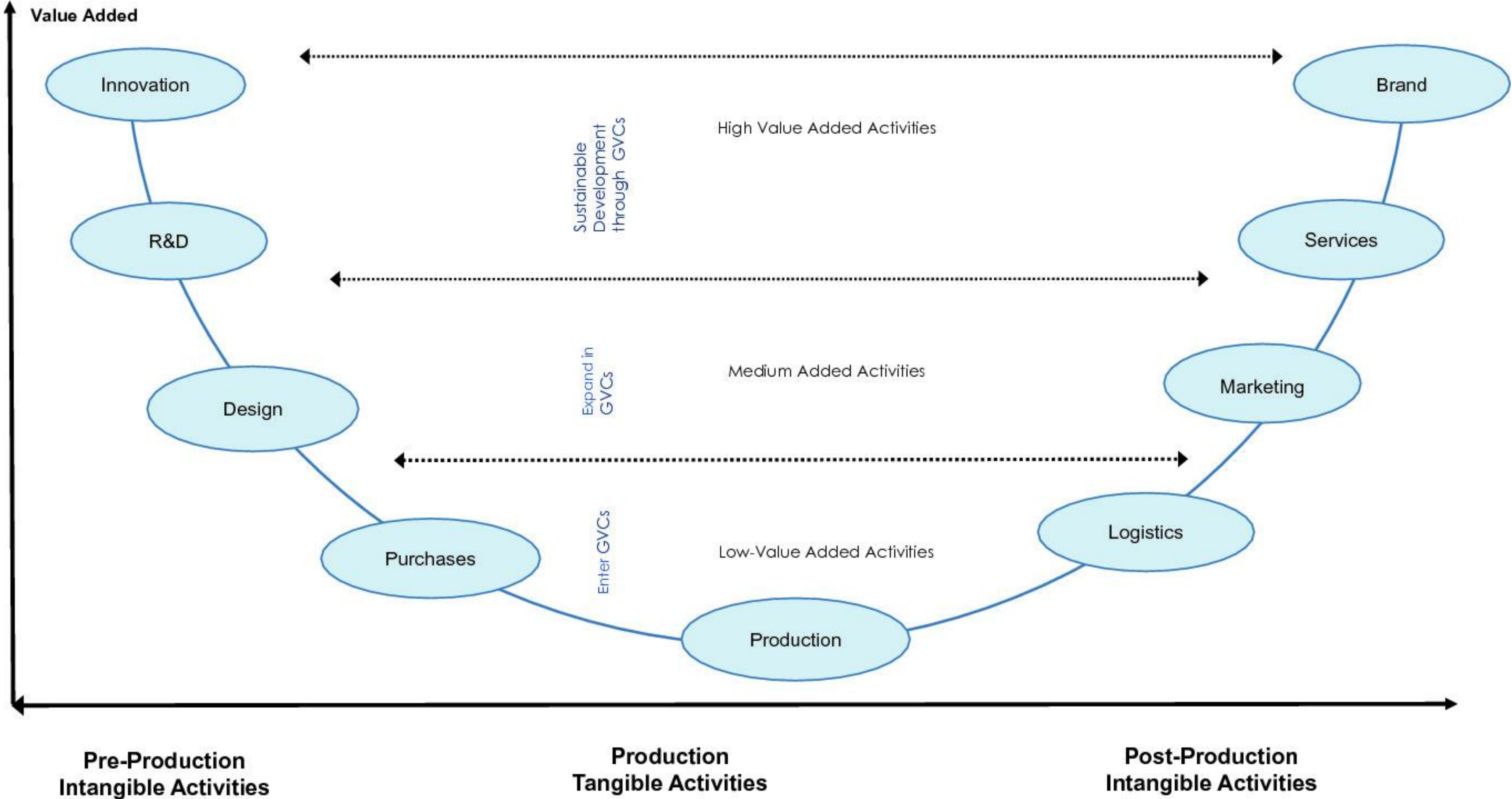

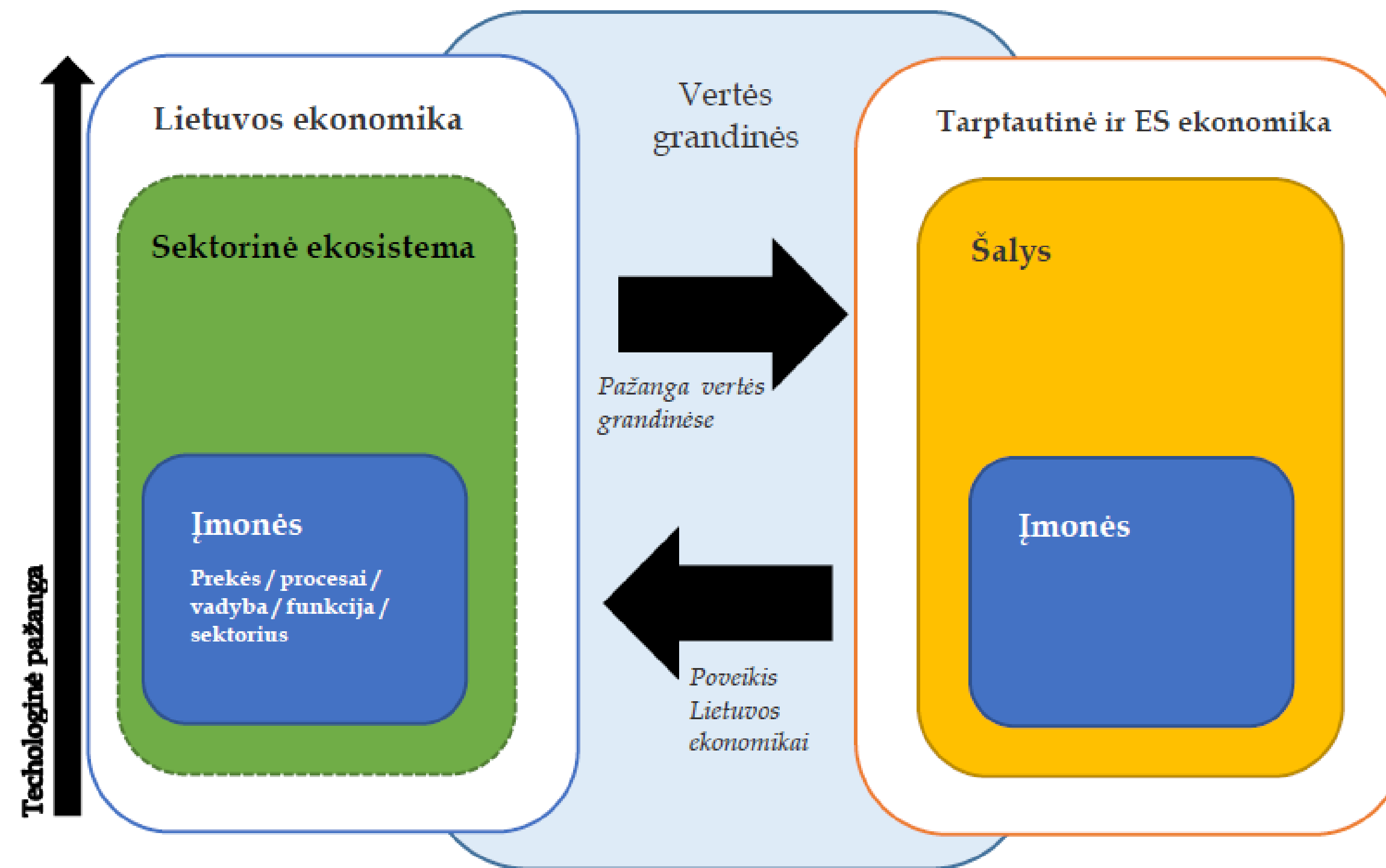
**Ko turime imtis, kad Lietuvos
įmonės užimtų reikšmingą vietą
tarptautinėse vertės
grandinėse?**

Lietuvos pramonės integracijos į vertės grandines strategija

Vertès grandinè

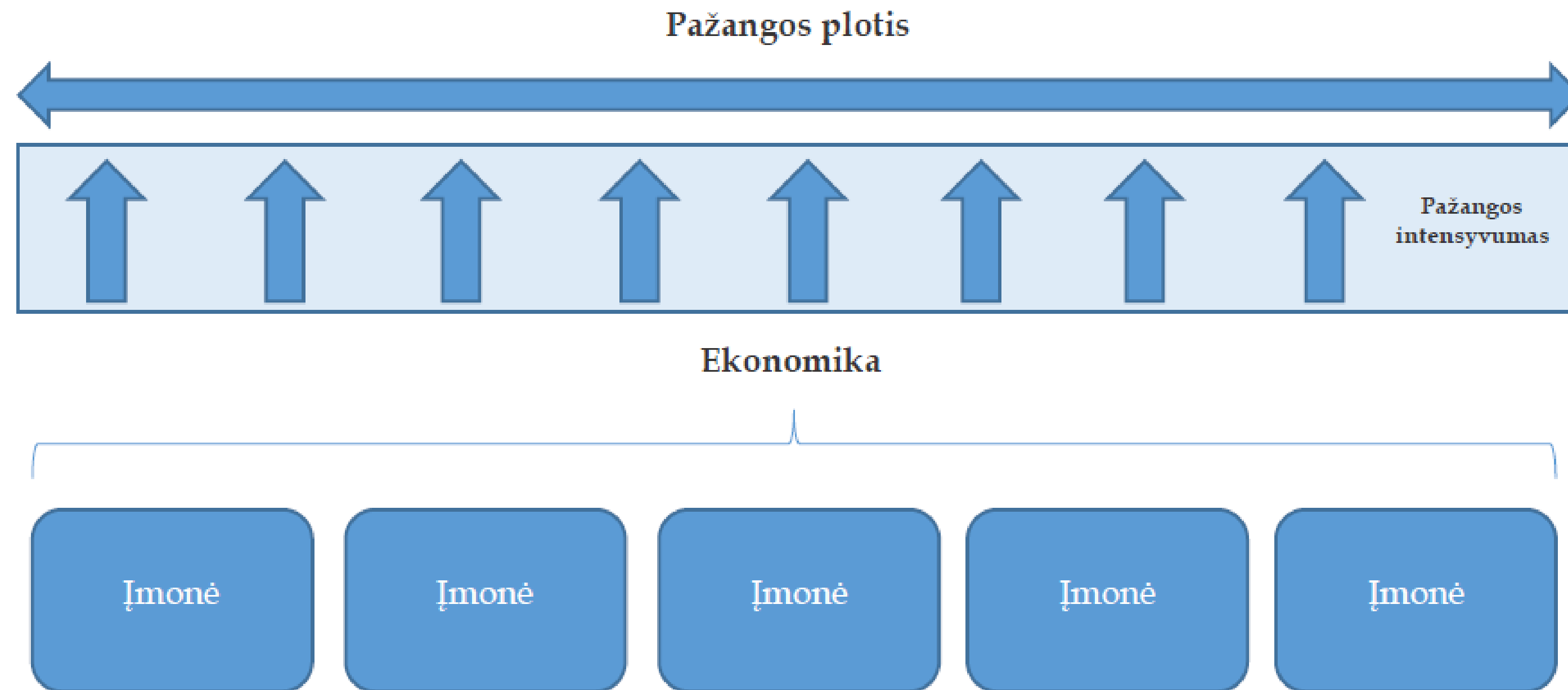
Pažanga nacionalinės ekonomikos lygmeniu:
Pažangos plotis ir intensyvumas, sąveika su tarptautine ekonomika

Pažanga vertės grandinėse:
grandinės pradžia vs. grandinės pabaiga (= žema vs. aukšta pridėtinė vertė)

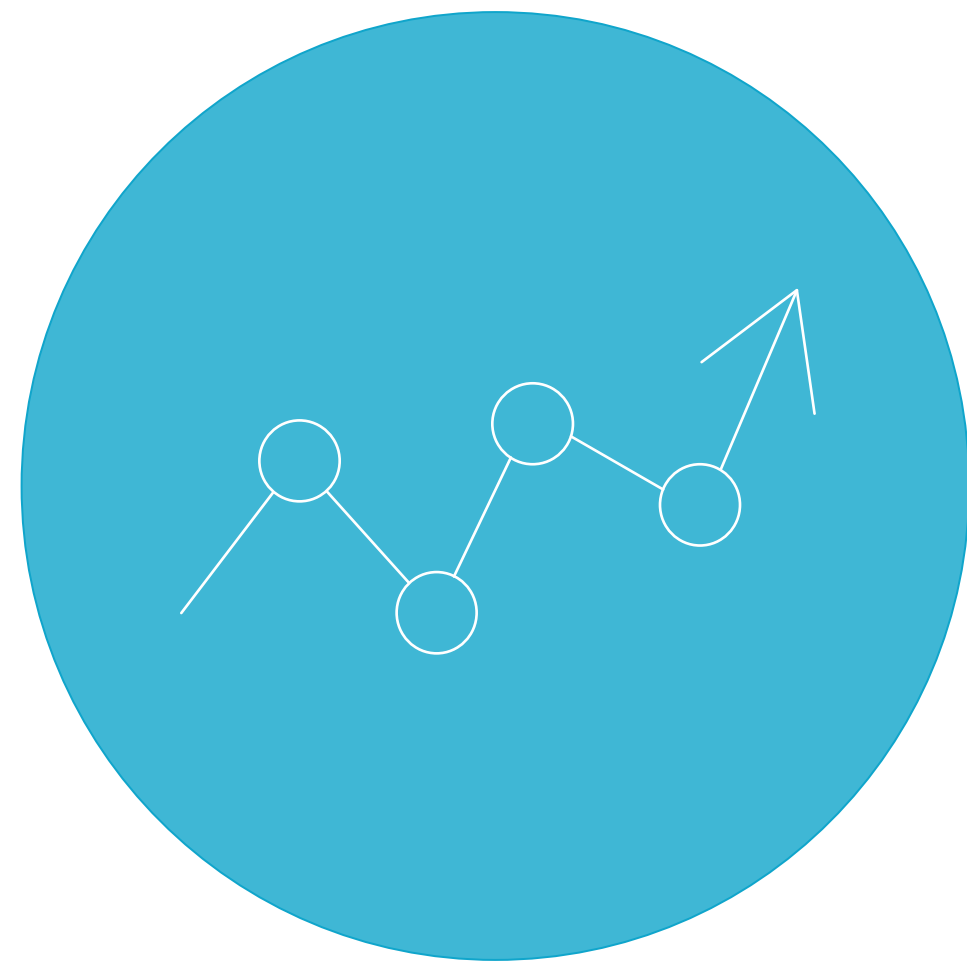
Pažanga įmonės lygmeniu:
Produktas / procesas / vadyba / funkcija / sektorius

Technologinės pažangos teorija

(prof. Slavo Radoševič, UCL – mūsų tyrimo komandos narys)

Lietuvos pramonės geresnė integracija į vertės grandines įvyks pirmiausia dėl Lietuvos ekonomikos struktūros, įmonių inovacijų gebėjimų bei valdymo pokyčių

Lietuvos
pramonės ir
ekonomikos
charakteristikos

Globalios ir
Europos vertės
grandinės

Tačiau paraleliai galima skatinti ir greitesnę įmonių pažangą konkrečiose prioritetinėse vertės grandinėse.

ES kontekstas: nauja pramonės strategija, koncentracija į „technologinį suverenitetą“

Maintaining European
industry's global
competitiveness and a level
playing field, at home and
globally

Making Europe climate-
neutral by 2050

Shaping Europe's digital
future

Europos strateginės vertės grandinės

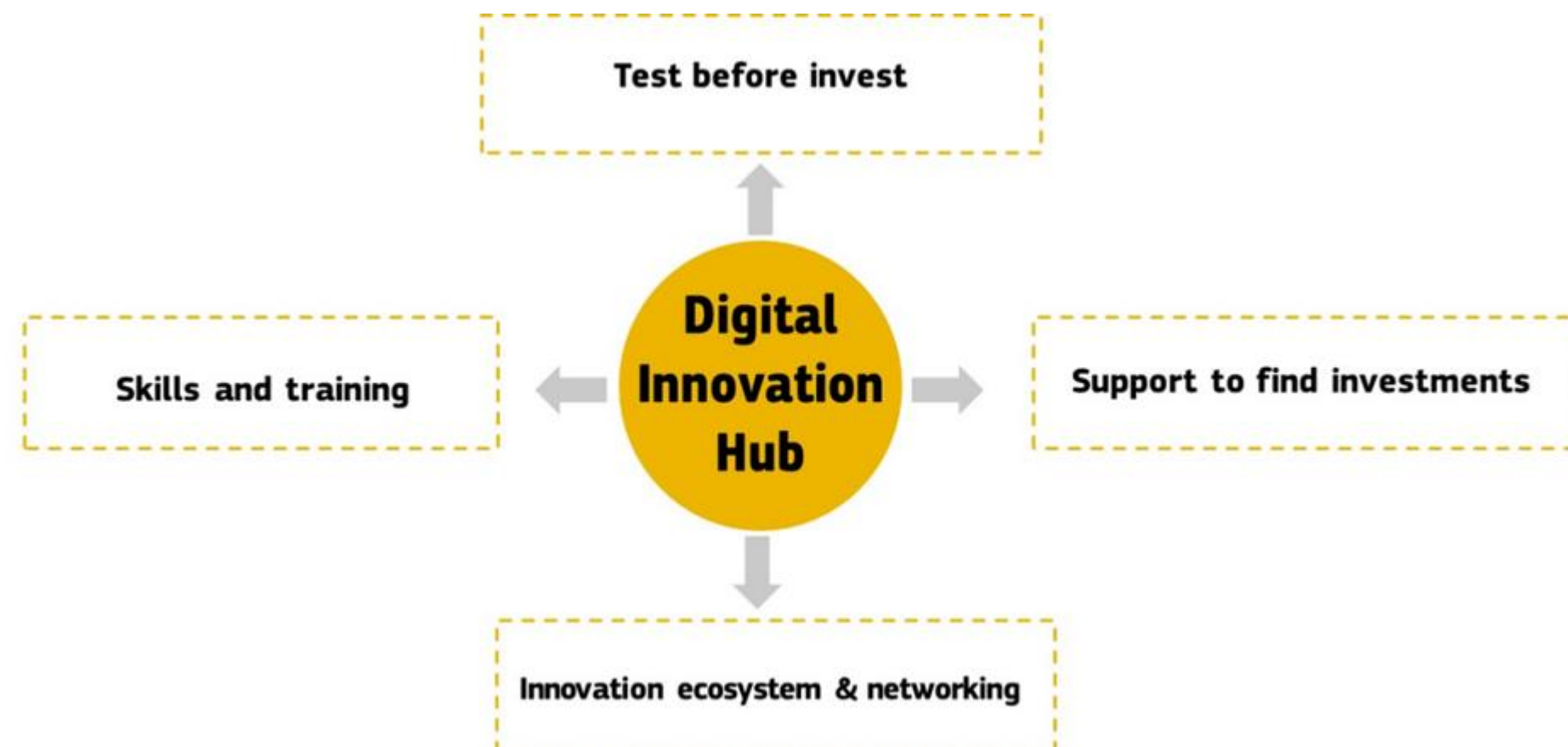
Kokia yra Lietuvos situacija?

- Lietuvos įmonės ir kitos organizacijos kol kas nedalyvauja ES pramoniniuose aljansuose: baterijų, kritinių išteklių bei švaraus vandenilio aljansuose.
  - Lietuvos ICT sektorius yra geriausioje pozicijoje vaidinti reikšmingą vaidmenį daugelyje strateginių ES vertės grandinių: didelio našumo skaičiavimai; prijungtos, švarios ir autonominės transporto priemonės; išmanioji sveikata; pramoninis daiktų internetas; kibernetinis saugumas.
  - Lietuvos organizacijos taip pat dalyvauja ES aukšto našumo skaičiavimų bendroje iniciatyvoje (**EuroHPC**), o tai taip pat parodo Lietuvos ICT sektoriaus gebėjimus integruotis į ES strategines vertės grandines.
  - Lietuva kol kas nedalyvauja ES bendroje iniciatyvoje dėl Europos lyderystės elektronikos komponentų ir sistemų gamyboje.
  - Kaip rodo mūsų Lietuvos didžiausių pramonės sektorių gebėjimų analizė, Lietuvos įmonės turi reikšmingus gebėjimus dalyvauti mikroelektronikos; švarių ir autonominių transporto priemonių; išmaniosios sveikatos vertės grandinėse.
-

ES galimybės

European Union
European Structural
and Investment Funds

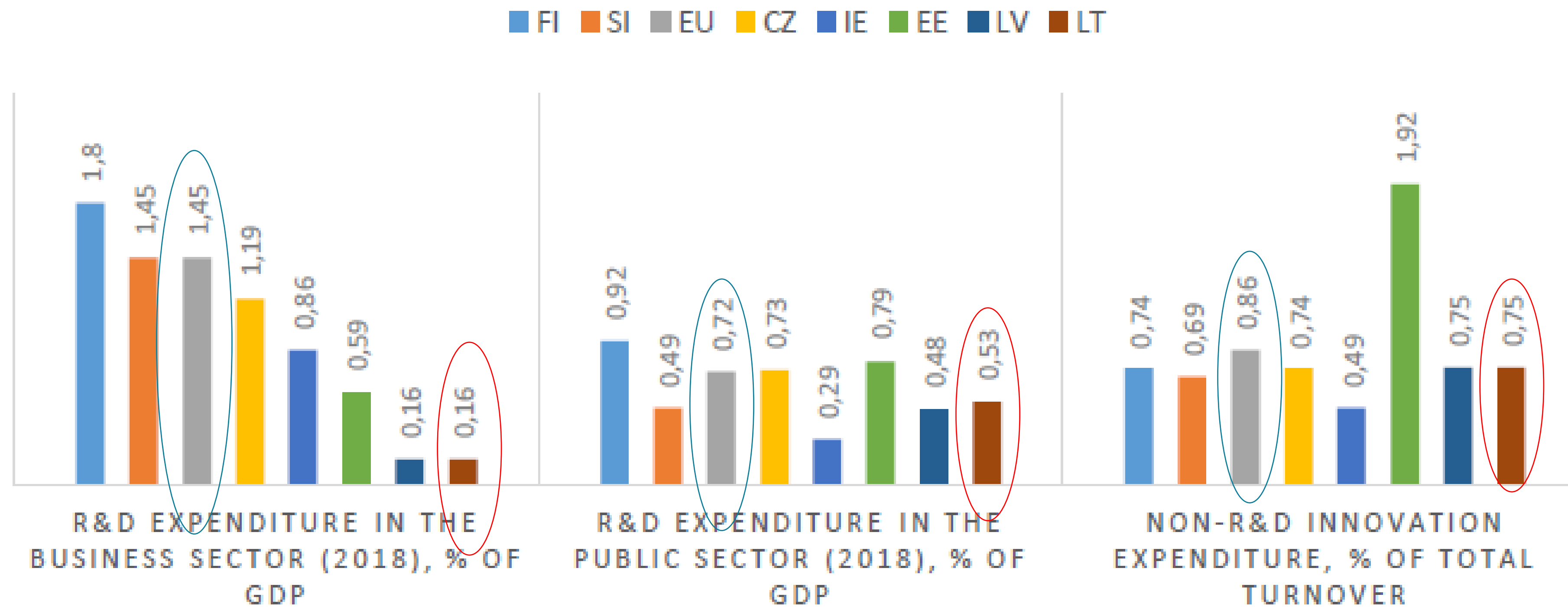

Lietuvos ekonomikos kontekstas: ar pakeisime ekonomikos DNR?

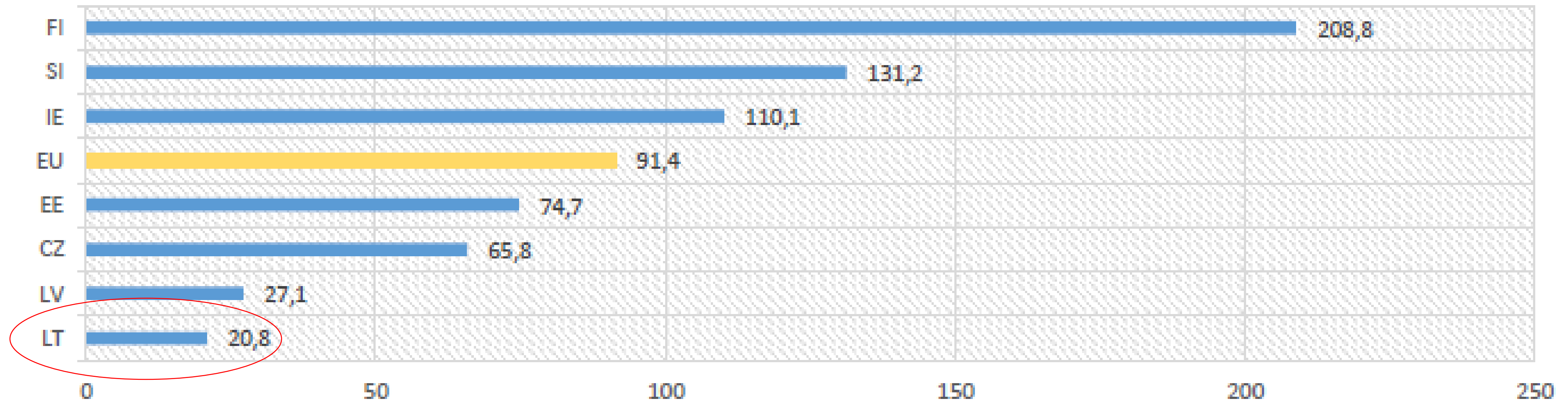
Lietuvos įmonių investicijos į rizikingas inovacijas, kuriančias aukščiausią pridėtinę vertę, yra per mažos

Investicijos į inovacijas

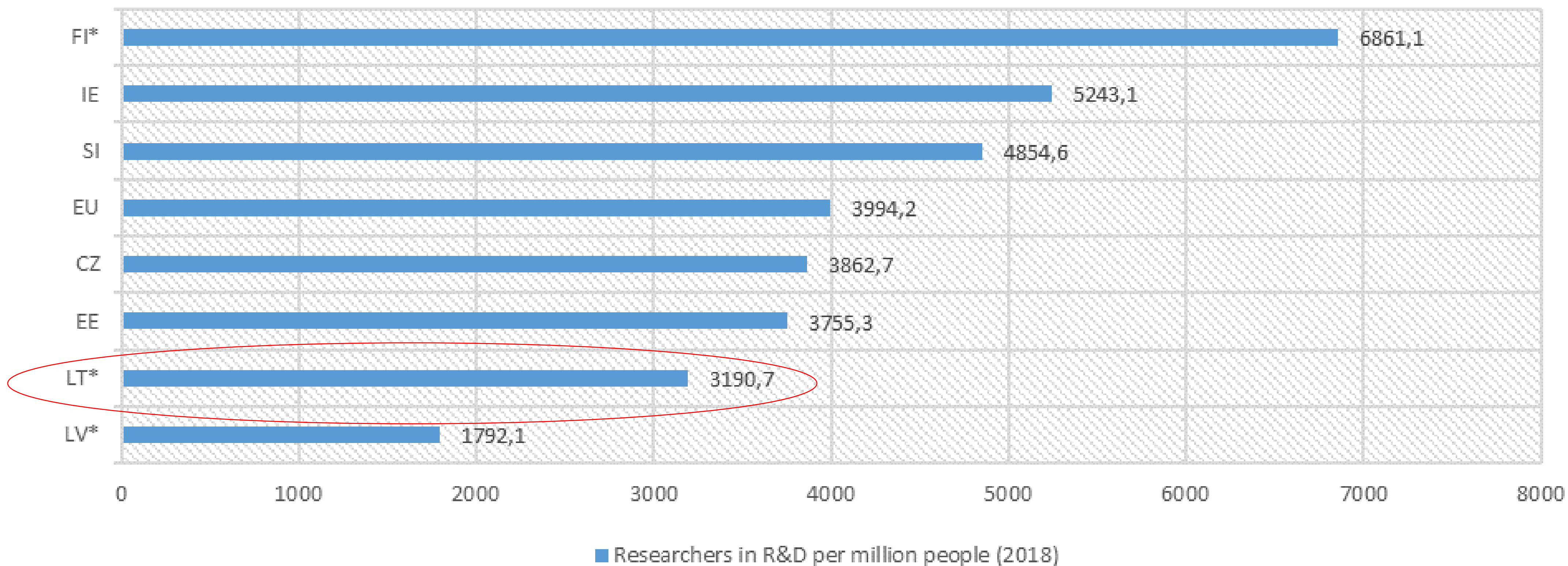

Lietuvos verslo investicijos į inovacijas yra pirmiausia susijusios su naujų įrengimų pirkimu, skaitmenizacija, automatizacija, bet ne su kokybiškai naujų produktų ir paslaugų kūrimu.

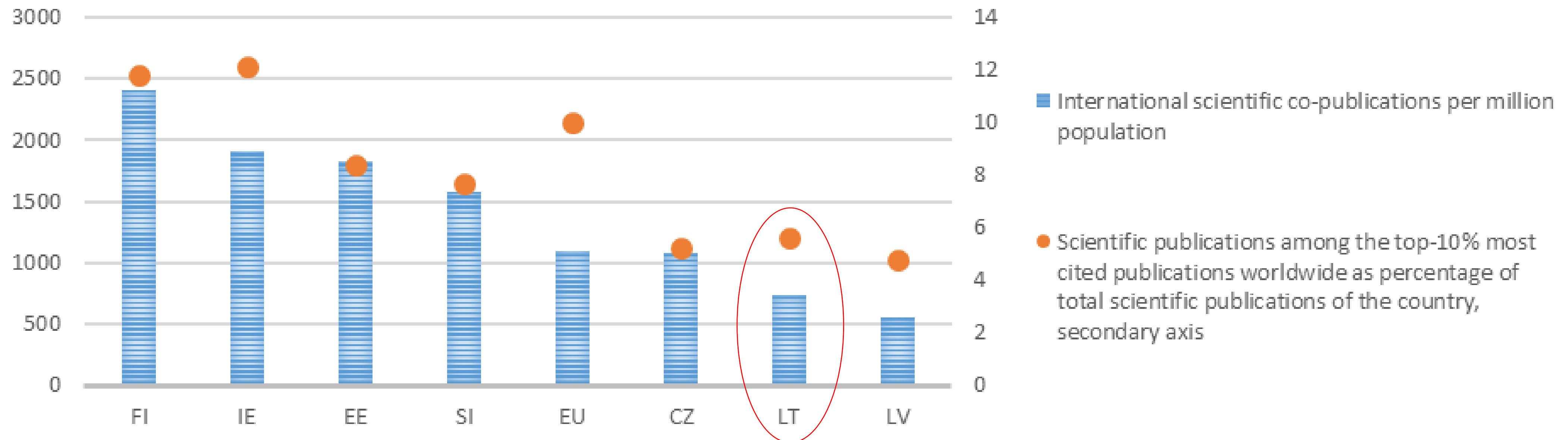
Viešosios-privačios ko-publikacijos (milijonui gyventojų)

Galbūt versle trūksta tyrēju, kurie galėtų publikuoti su tyrėjais iš akademijos?

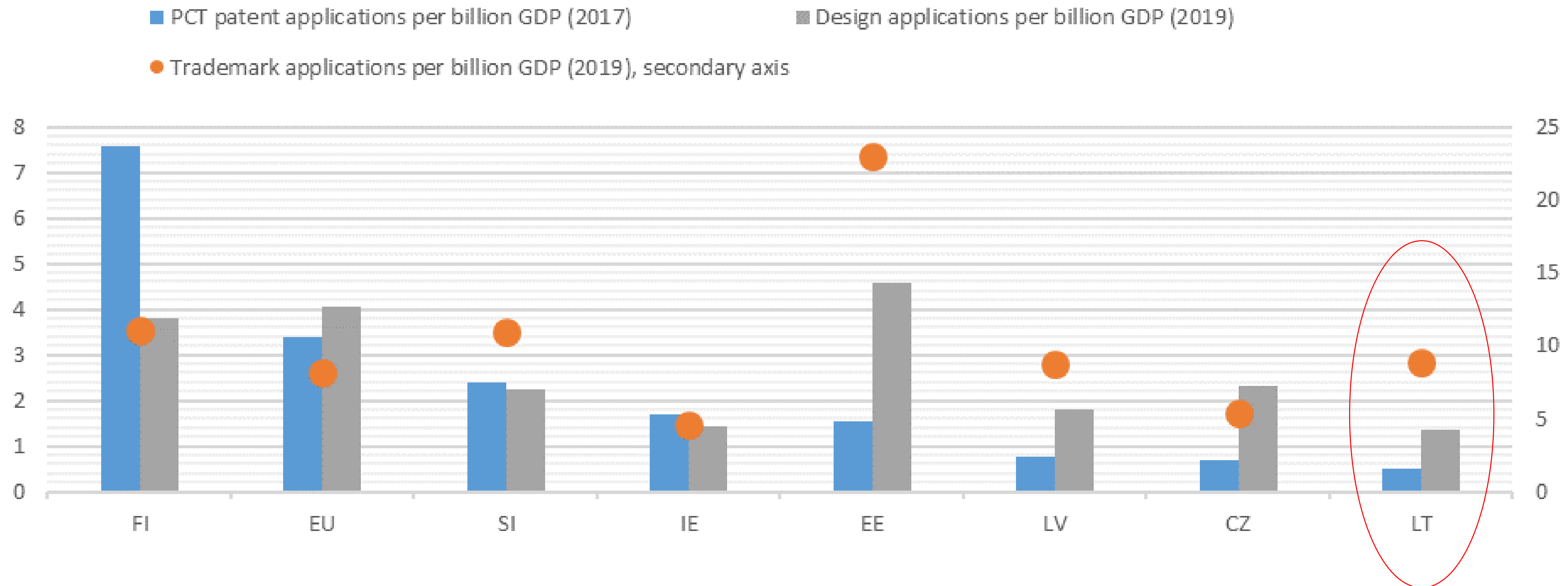

Verstui nėra lengva akademijoje rasti aukščiausio lygio tyrėjų. Mokslinių publikacijų kokybė:

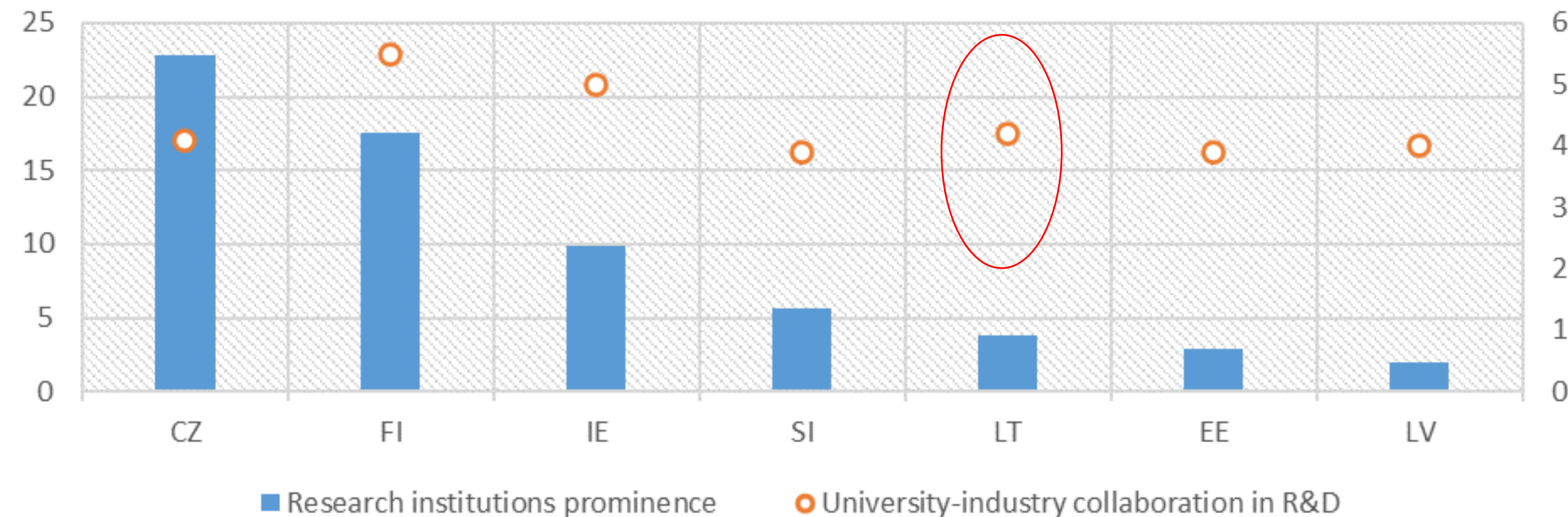

Komercializuojamų žinių kūrimas: patentų, prekės ženklų ir industrinių dizainų paraiškų (per BVP milijardą)

Ar dalis problemos slypi verslo-universitetų bendradarbiavime? Galbūt, bet nebūtinai jo reguliarume.

Lietuvos verslo vadovų apklausa parodo, kad Lietuvos įmonės bendradarbiauja su universitetais ne ką rečiau nei jų kolegos kitose šalyse:

Todėl problema greičiausiai slypi ne reguliarume, o **bendradarbiavimo tiksluose**.

Nors universitetai ir įmonės dalyvauja bendrose strateginėse diskusijose ir konsultuojasi vieni su kitais, **pastebimas bendradarbiavimo trūkumas ties R&D veiklomis, kurios vestų į konkrečias komercializuojamas inovacijas**. Galbūt bendradarbiavimą reikėtų formuoti aplink tyrimų misijas?

Ko galėtumėme imtis?

- **Neatrodo, kad situacija gali būti pakeista vien per aukštesnį viešojo sektoriaus finansavimą tyrimams ir inovacijoms.** Viešasis inovacijų finansavimas Lietuvoje jau ir taip nėra labai toli nuo ES vidurkio.
  - Vienas iš sprendimų galėtų būti **tiesioginis (Lietuvos ir užsienio) tyrėjų „patalpinimas“ Lietuvos įmonėse ko-finansuojant jų atlyginimus 3-4 metų terminui**, kaip šiuo metu yra daroma ES programose SME Innovation Associate arba Marie Skłodowska-Curie actions. Tokiu būdu Lietuvos įmonėms būtų pademonstruota, kokią grąžą gali atnešti aukščiausio lygio R&D veikla.
  - Kita kryptis – **Lietuvos įmonių dalyvavimo Horizon Europe ir kitose ES programose skatinimas**: paraiškos parengimo paslaugos finansavimas, parama ieškant partnerių, tarptautinių narysčių finansavimas mokslo ir verslo organizacijoms.
-

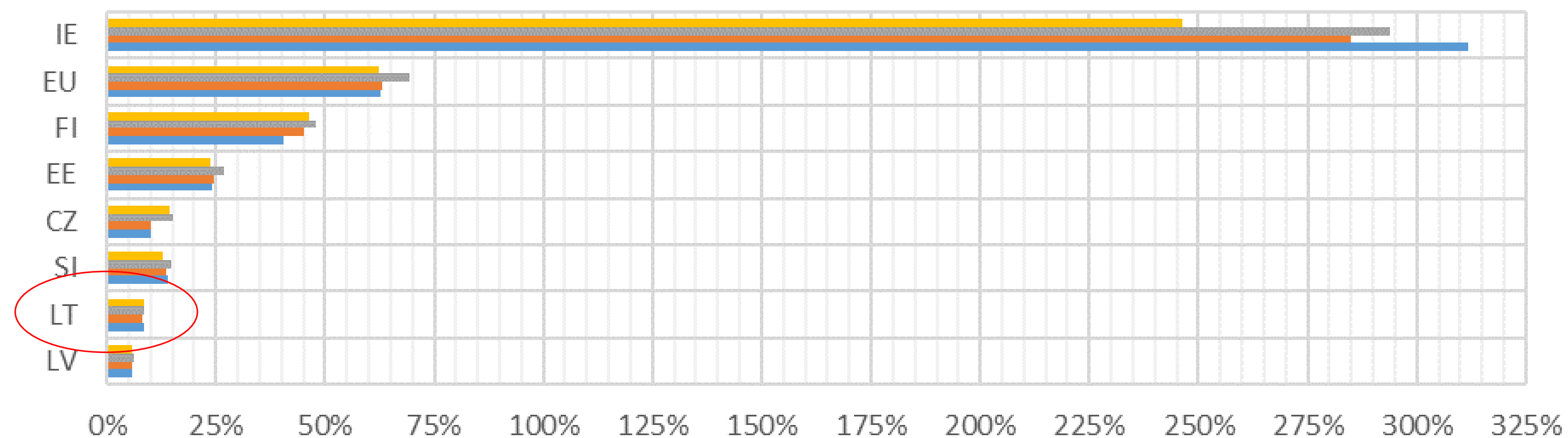
Lietuva neturi nacionalinių pramonės čempionų, kurie įkvėptų kitas įmones investuoti į rizikingas inovacijas

Didelių (ir inovatyvių) įmonių vaidmuo

- Pastaruoju metu inovacijos yra dažnai siejamos su mažomis ir vidutinėmis įmonėmis, o didelių įmonių vaidmuo nacionalinėse inovacijų sistemose nustumiamas į antrą planą.
  - Lee et al (2013): didelės įmonės, o ne MVĮ, turi didžiausią nepriklausomą poveikį ekonomikos augimui. **Turtingos valstybės turi aukštesnį didelių įmonių skaičių, nei priklausytų pagal ekonomikos dydį, o vidutinių pajamų ekonomikos šalys dažnai turi mažiau didelių įmonių nei prognozuotų ekonominiai modeliai.**
-

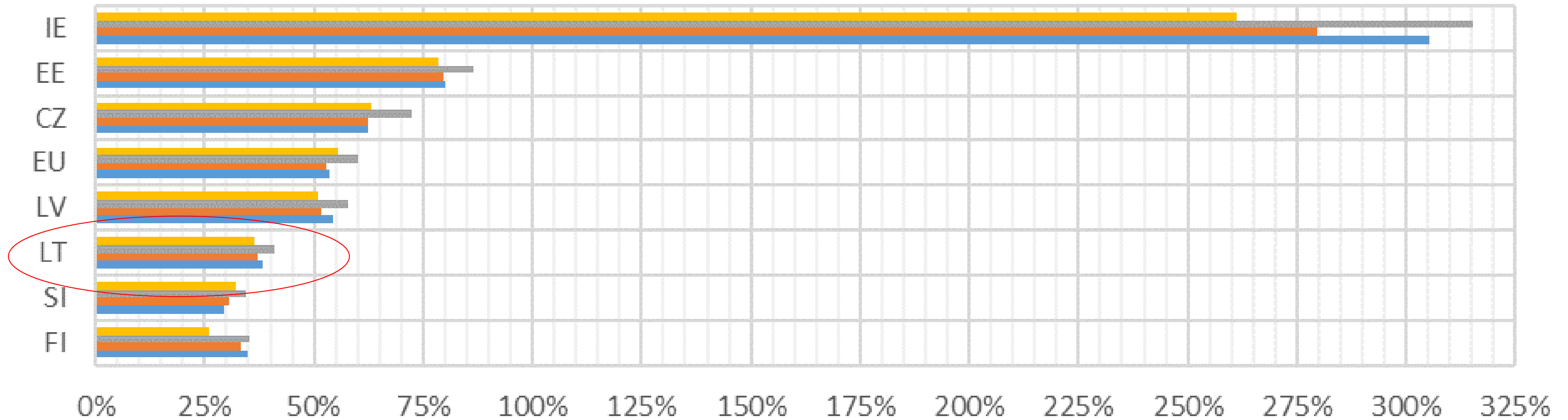
Didelės įmonės: Lietuvos situacija

- Nors apdirbamosios gamybos įmonės sukuria santykinai didelę Lietuvos BVP dalį ir yra stiprios eksportuotojos, **didžiausios Lietuvos įmonės veikia mažmeninės ir didmeninės prekybos bei transporto sektoriuose.**
- **Lietuva neturi įmonių, kurias būtų galima vadinti nacionaliniais pramonės čempionais.** O jei ieškotume tokios *Lietuvos* kapitalo įmonės, paieška būtų dar sunkesnė.
- **Net ir didelės Lietuvos įmonės yra mažos tarptautiniais standartais.** Tai gali būti ir plusas, nes jos yra lankstesnės ir gali greičiau reaguoti į klientų poreikius.
- **Lietuvos įmonės turi labai žemą sukauptų tiesioginių investicijų kiekį kitose valstybėse,** palyginus su ES vidurkiu. Tai parodo, kad Lietuvos įmonės nesiekia arba nesugeba vykdyti veiklos kitose valstybėse.
- **Problema: kapitalo trūkumas plėtrai?**

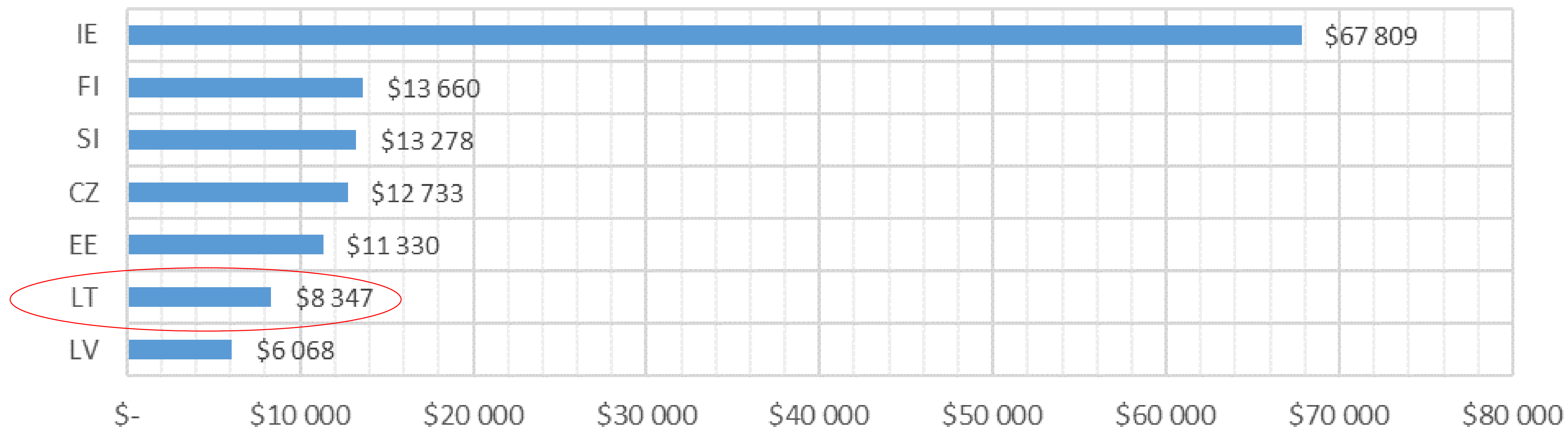
Alternatyvus (arba papildomas) kelias į ekonomiką su aukštais technologiniais gebėjimais – išmanesnių ir tikslingesnių užsienio investicijų pritraukimas

Sukauposios TUI, % nuo BVP (2015-2018)

Prekyba pridėtine verte per capita, 2018

Tarptautinės korporacijos arba užsienio įmonių filialai sudaro santykinai nedidelę dalį Lietuvoje sukuriamos pridėtinės vertės. Tai parodo žemą Lietuvos ekonomikos tarptautiškumo lygį arba tarptautiškumą, kuris pirmiausia atsiranda dėl mažų ir vidutinių Lietuvos įmonių partnerysčių su užsienio įmonėmis. Tai būtų ne problema, jei pačios Lietuvos įmonės būtų stiprios tarptautiniu lygiu, tačiau taip nėra.

Sudėtingesnių prekių ir paslaugų eksportas

FIGURE 37. EXPORTS OF MEDIUM AND HIGH TECHNOLOGY PRODUCTS AS A SHARE OF TOTAL PRODUCT EXPORTS (2019)

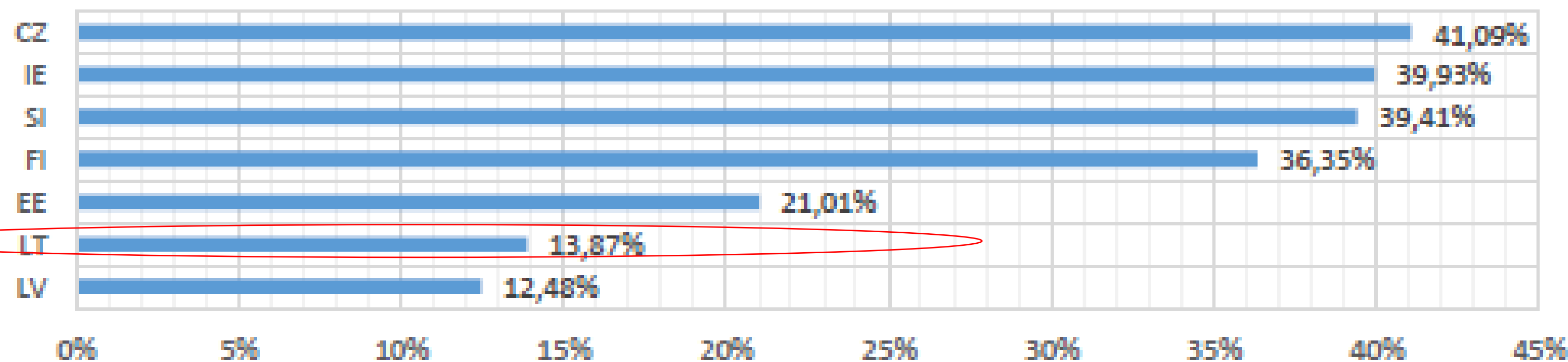
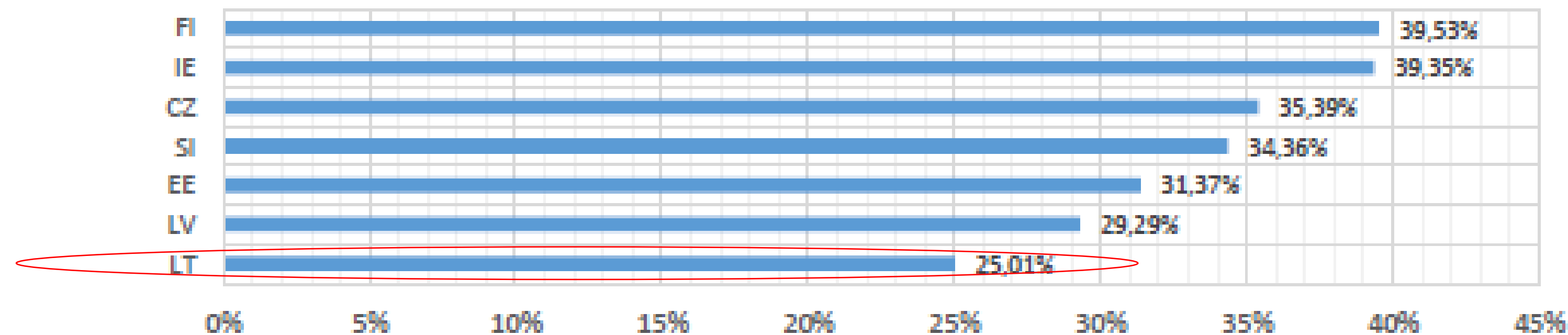
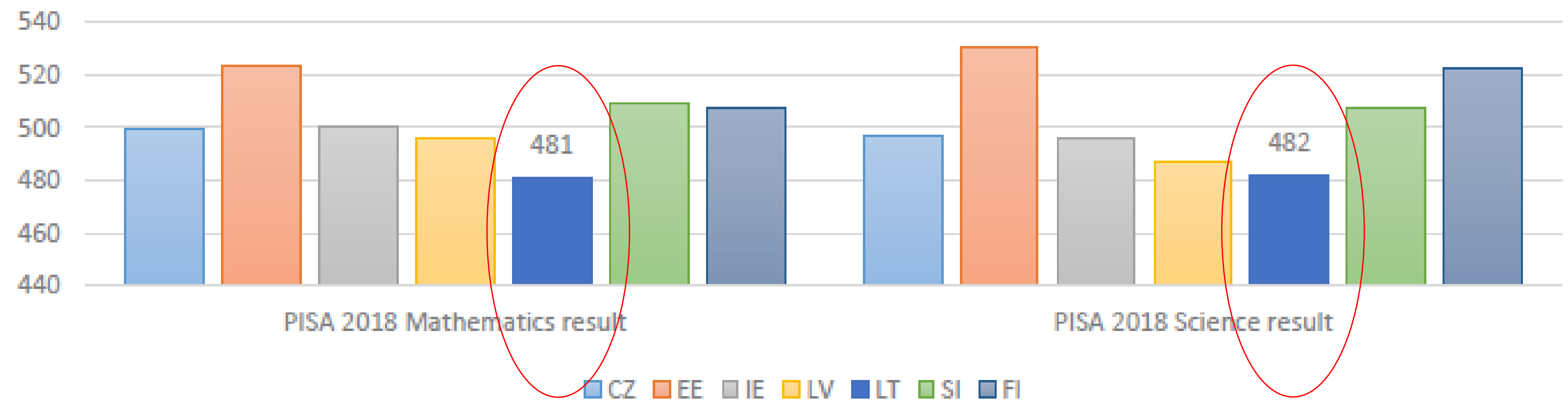
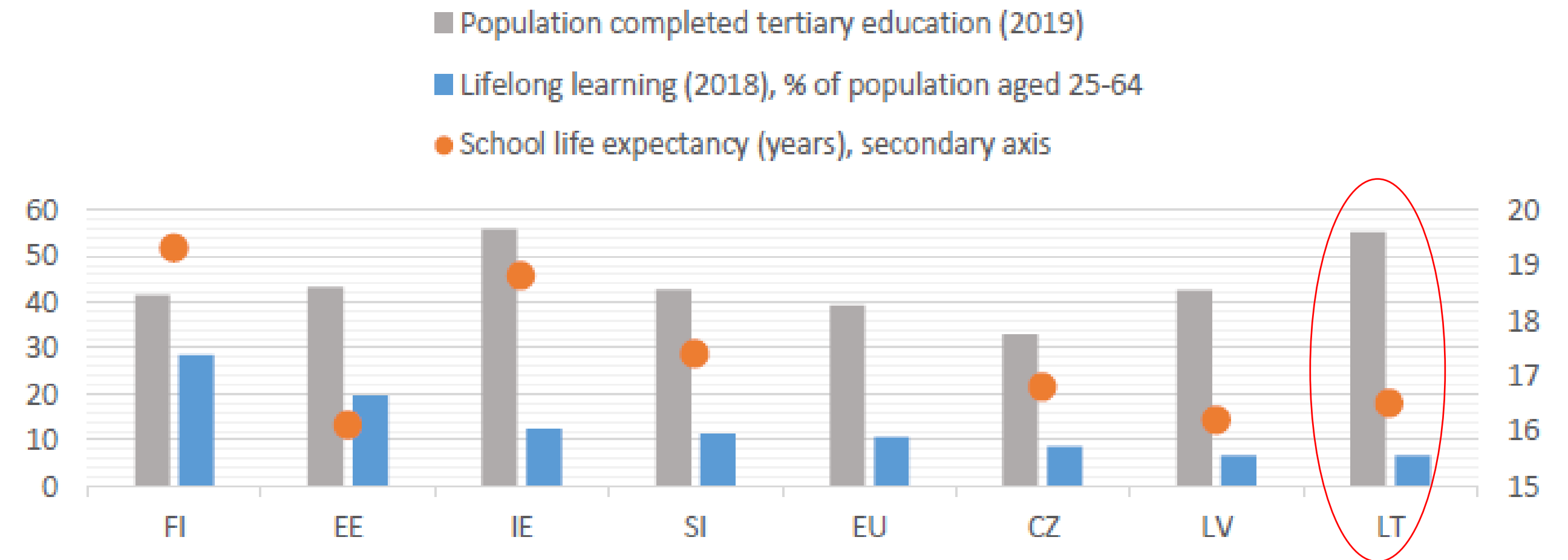

FIGURE 38. KNOWLEDGE-INTENSIVE SERVICES EXPORTS AS PERCENTAGE OF TOTAL SERVICES EXPORTS (2019)

***Lietuvai reikia strategijos, kaip užtikrinti aukščiausios
kokybės kompetencijas ir įgūdžius***

Žmogiškasis kapitalas

Prasta situacija, bet ateities paveikslas – santūriai pozityvus

- Lyginant Lietuvą su ES vidurkiu ir pasirinktomis valstybėmis, **Lietuva turi prasčiausias pozicijas žmogiškųjų išteklių rodikliuose**: vidurinių mokyklų mokinių matematikos ir mokslo rezultatuose, visą gyvenimą besimokančių žmonių skaičiuje, žemuose universitetų absolventų įgūdžiuose (darbdavių vertinimu).
  - **Didelis procentas žmonių su aukštuoju išsilavinimu yra apgaulingas**, nes darbdaviai sako negalintys rasti darbuotojų su pakankamais gebėjimais. Tą atskleidė ir mūsų interviu programa su Lietuvos įmonėmis – aukštų gebėjimų ir kūrybingų darbuotojų trūkumą pabrėžė didelė dalis įmonių.
  - Lietuva, kartu su OECD, šiuo metu kuria **Lietuvos įgūdžių strategiją**. *Jei ji bus priimta rimtai*, strategija galės tapti puikiu ateities įgūdžių sistemos reformos juodraščiu.
  - **Švietimas taip pat yra pagrindinis daugelio politinių partijų prioritetas.**
-

***Pramonės, investicijų ir inovacijų politikos valdymas
ir finansavimas galėtų būti labiau integruotas***

Diskusijos su suinteresuotomis grupėmis, interviu su įmonėmis:

- Lietuvos pramonės ir inovacijų politikos valdymas ir finansavimas yra fragmentuotas.
  - **Valdymo, įgyvendinimo ir finansavimo kompetencijos yra padalintos tarp (per) didelio skaičiaus veikėjų:** skirtingų ministerijų, Investuok Lietuvoje, Versli Lietuva, LVPA, STRATA, MITA, INVEGA, VIPA ir kitų.
  - **Siūlomi sprendimai:** agentūrų jungimas, aiškesnis strateginis planavimas ir stipresnė lyderystė.
-

Tarp suinteresuotų grupių egzistuoja sutarimas, kad Lietuvos pramonės politika neturėtų teikti stipraus prioriteto konkretiems sektoriams

Diskusijos su suinteresuotomis grupėmis, interviu su įmonėmis

- Diskusijose atsirado konsensusas, kad Lietuvos pramonės politika turėtų horizontaliai remti visas įmones, kurios kuria aukštą pridėtinę vertę, o ne atskirus sektorius. Suinteresuotos grupės sutarė, kad **aukšta pridėtinė vertė gali būti sukurta bet kuriame sektoriuje**, t.y. tiek aukštųjų technologijų sektoriuose, tiek ir tradicinėje pramonėje.
  - ***Pagrindinis skirtumas yra ne tarp sektorių, o tarp inovacijų pirkėjų ir inovacijų kūrėjų.***
-

Kelios idėjos padėti Lietuvos įmonėms iš inovacijų pirkėjų tapti inovacijų kūrėjomis:

- **Lietuvos įmonėms reikia įsitraukti į tyrimų ir atvirų inovacijų veiklas su užsienio partneriais.** Tokie inovacijų klasteriai jau egzistuoja. Pavyzdžiui, Lietuvos įmonės ir kitos organizacijos galėtų aktyviau dalyvauti ES pramoniniuose aljansuose. Reikalingas Lietuvos įmonių reikšmingesnis dalyvavimas Horizon Europe.
  - **Viešųjų ryšių vaidmuo taip pat yra svarbus.** Lietuvos Vyriausybė galėtų imtis tolimesnių žingsnių, kad pozicionuotų Lietuvą kaip patrauklią valstybę užsienio partneriams ir klientams, pvz. kaip žalią, ekologišką ekonomiką.
  - **Tiesioginės užsienio investicijos turėtų būti selektyvesnės,** turėtų būti stengiamasi pritraukti tas įmones, kurios atneša vertingas kompetencijas, darbo kultūrą, valdymo inovacijas.
-

Ačiū

PPMi

PPMI Group UAB, Gedimino pr. 50

LT-01110 Vilnius, Lietuva

www.ppmi.lt

Apie mane

Mantas Pupinis

Tyrimų vadovas

PPMI

mantas.pupinis@ppmi.lt
